

КОГНІТИВНІ ЗНАЧЕННЯ ТЕМПОРАЛЬНИХ ЛЕКСЕМ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Латіна А. В., студ. гр. ПР-83

Одна з актуальних проблем прагматики мовного спілкування пов'язана з проблемою сприйняття мови, емоційною реакцією, тобто з когнітивними здатностями суб'єкта мови.

Когнітивне моделювання значення номінативних одиниць мови посідає пріоритетне місце серед напрямків сучасної лінгвістики, оскільки відкриває доступ до дослідження закономірностей людського мислення і дозволяє встановити специфіку концептуальної та мовної картин світу лінгвокультури. У лінгвістичних дослідженнях останніх років важливе місце посідають проблеми, що пов'язані з особистим ставленням комуніканта до події й взагалі ставленням мовця до об'єкта мовлення.

Темпоральні лексеми майже в усіх мовах світу використовують для номінації зміну часу або стану мовця. В англійській мові значення проміжку часу, повністю охопленого дією, реалізують структури з синонімічними прийменниками.

На відміну від простору, який є предметним і сталим явищем, час є тимчасовим явищем. Тому важливою ознакою мовного часу є його ситуативність. Час, який передається засобами мови – це відображення дійсного часу засобом перцептуального часу, а його утворення обумовлене закономірностями сучасного світу й, тим самим наділене своєрідністю, зумовленою особливостями механізму відображення часу в мові.

Наявність темпоральних сем, обов'язковість їх одночасної реалізації з лексичними компонентами значення забезпечує можливість участі цих одиниць у формуванні темпоральної перспективи висловлювань.

Одиниці з ретроспективними і контемпоральними семами виражають іллокутивну силу експресивів і, таким чином, беруть участь у формуванні комунікативно-прагматичного плану висловлювання.

У семантичній структурі темпоральних лексем сучасної англійської мови переважає когнітивний компонент, але у реальних дискурсивних контекстах прагматичний складник може набувати пріоритету.

Темпорально марковані лексичні одиниці сучасної англійської мови розрізняються за критерієм співвідношення когнітивного та прагматичного компонентів значення. Ці семантичні компоненти можуть збалансовано співіснувати у номінативній одиниці.

Категорію часу в англійській мові часто ототожнюють з поняттям граматичного часу, мається на увазі вираз часових відношень в межах видо-часової системи дієслова. Однак, між мовним часом (темпоральністю) та дієслівними засобами вираження немає однозначного співвіднесення.

Наук. кер. – Таценко Н. В., к. філол. н., доцент СумДУ